

ՄԵՂԱՆՈՐԻ ԴԱՐՁՐ.

Ղուկ. ԺԹ. 1—10:

Իւրաքանչիւր մարդ աւելի կամ նուազ չափով ենթակայ է իր նմանների արձակած դատավճռին: Այդ դատավճռից է կախուած որոշ չափով նրա կեանքի ձեւակերպութիւնը: Եթէ արար աշխարհ ճանաչում է մեզ իբրեւ վատ, խոյս է տալիս մեր ընկերութիւնից՝ այդ դէպքում մենք ինչքան էլ աշխատենք յառաջագիմել, մեր ճիգերը խեղդամահ կը լինին, օրովհետեւ այն միջավայրը, որտեղ ապրում ենք, ամէն կերպ խափանառիթ է հանդիսանում մեր յաջողութեան և յառաջագիմութեան:

Իւրաքանչիւր մարդու աշխարհում ունեցած կոչումը կարող է լինել նրա համար խթան դարգացնելու նրա բնաւորութիւնը, և կամ մի բեռն, որ իր ծանրութեան ներքոյ դեռնի կը գլորէ նրան: Ով վայելում է ջանասէր և պատուաւոր մարդու համբաւ, համարուում է ճշմարտասէր և ազնիւ, ամէն կերպ պէտք է աշխատէ, որ արդարացնէ հասարակաց կարծիքը, որ իր կեանքը համաձայն լինի հասարակութեան տուած այդ դատավճռին: Նա պէտք է ամաչէ, տեսնելով որ դեռ չի հասել բնաւորութեան այն բարձրութեան, որը իր կոչումն է պահանջում իրանից:

Իրան հակառակ՝ ով ուրիշների աչքում չունի ոչ մի արժանիք և համարուում է բնաւորութիւնից զուրկ մէկը, այդպիսին իր մէջ չի գտնում ոչ մի մղում կռուելու այն մեղքերի դէմ, որ իր վերայ նկատում են ուրիշները. այդպիսին չի ամաչիլ, որ ինքն այն է դեռ, ինչ որ վաղուց է եղել մարդկանց կարծիքով: Իսկ անթիւ անհամար սրտեր, որոնց վշտերի պատմութիւնը սարսուռ է ազդում մարդուն և որոնք թէև շարունակ կռուում են բարու համար, բայց ենթակայ լինելով իրանց նմանների անողորմ դատավճռին՝ յետ են մղուում միշտ և խեղդուում վատահամբա-

ւութեան ճահճում, Աստածուն են միայն յայտնի: Ով գրգռախառութիւն է ունեցել պատկանելու մի վատանուն ընտանիքի, չի ստացել ոչ կրթութիւն, ոչ խնամք՝ դռնուել է միշտ արհամարհանքի տակ, այդպիսին ամէն տեղ անփստահութեան կը հանդիպի: Թող նա ճշմարտութիւն խօսի, մարդիկ կընդունեն այդ իբրեւ կեղծիք, թող նա մի իրաւացի դործ կատարէ, ուրիշներն այդ կանուանեն եսասիրութիւն, փառամոլութիւն: Ովքեր իրանց արդար են համարում, խոյս կը տան նրա ընկերութիւնից, և այդպիսով կը մատնեն նրան մեղաւորների ձեռքը: Ի զո՛ւր է փորձում նա լողալ հոսանքի դէմ: Ընկերների չար օրինակը, նրանց կորստաբեր դատաւճիռը կը բթացնէ նրա խիղճը:—Յուսահատած կը գնայ նա մեղաւորների ճանապարհով, քանի որ արդարութեան ուղին փակ է մնում նրա առաջ:

Մի այսպիսի ճակատագիր ունեցել էր Զաքէոսը: Նա մաքսապետ էր և ծառայում էր Հռոմայեցիներին. նրա պաշտօնն էր իր հայրենիքի թշնամիների օգտին հաւաքել այնքան ատելի դարձած հարկը. բնական է որ այդ բոլորը նրա ազգակիցների սրտում առաջ բերէր միայն ատելութեան և զգուանքի զգացում, և պատճառ լինէր, որ նրա հետ յարաբերութեան ամէն կապ խզէին: Նա, ընկնելով հեթանոսների ու մեղաւորների ընկերութեան մէջ, եղել էր իբրեւ նրանցից մէկը: Եւ երբ կոմենում էր նա փրկել իր անձը չարերի ընկերութիւնից, մեղապարտ ընթացքից և մեղապարտ յարաբերութիւններից, նրա գործ դրած այժը ընդհարուում էր իր ազգակիցների նախապաշարմունքի հետ: Չկար մէկը, որ օգնութեան ձեռք պարզէր նրան: Բարեպաշտների ընկերութիւնից հալածուած՝ նա մնում էր մեղաւորների ընկեր, նրանց մեղքերի ընկերը: Յիսուս ըմբռնում է այս մեղաւոր և մեղատանջ սրտի ճիգն ու տենչը: Նա արհամարհուած մաքսապետի հետ վարուում է իբրեւ իրան հաւասար մէկի հետ: Դրանով ազատում է նրան այն ընդհանուր արհամարհանքից, որի պատճառով կորցրել էր Զաքէոս իր բարի լինելու և բարիք

անելու տրամադրութիւնը նրանք, որոնք արհամարհում են նրան, մեծարում են Յիսուսին։ Ի հարկէ նրանք կը կամենային զայրանալ և Յիսուսի վերայ, բայց ի զուր կլինէր, քանի որ նրա վերայ մեղքի մի նշոյլ անգամ գտնել չէին կարող։ Արդ, երբ ինքը Փրկիչն է յարդում Զաքէոսին, էլ ո՞վ կարող է արհամարհել նրան, ինքը Զաքէոսն այլևս պատճառ չի տեսնում արհամարհելու իրան։ Սուրբ և արդար Աստուածորդու սէրը վերադարձնում է նրան այն պէս, որով կարողանում է կրկին յարդել ինքն իրան։ Նա նրան զօրութիւն է տալիս՝ մաքառելու իր մեղաւոր ընկերների հայեացքների դէմ, իր մինչև այսօր վարած կեանքի սկզբունքների դէմ՝ զգում է զօրութիւն նոր մարդ լինելու։ Մէջ բերենք Զաքէոսի իր խօսքերը, որոնք շատ բնորոշ կերպով ցոյց են տալիս նրա կրած փոփոխութիւնը. «Տէր, ահա զկէս ընչից խմոց տաց աղքատաց, և եթէ զոք զրկեցի, հատուցից չորեքկին»։ Մեղաւորն այսպիսով խզում է կապը իր մութ անցեալի հետ՝ ինքնապաշտօնով իր գործած անարդարութիւնները։

Յիսուսի սէրը, այն մաքուր և զօրաւոր սէրը, որ Աստուծուն է միայն յատուկ, մեղքով թշուառացած հոգիների համար մի սքանչելի ոյժ է, որ նորոգում, կերպարանափոխ է անում մեղապարտ կամքը։ Յիսուսի աշակերտներն ինչքան աւելի անջինջ և վառ պահեն իրանց կեանքում երկնաւոր Վարդապետի պատկերը, այնքան աւելի մասնակից կը լինեն այդ ոյժին։ Մեղաւորն երբ արժանանում է մի սիրոյ, որը չի բղխում դէպի իր մեղքերը ցոյց տուած թաքուն համակրանքից, այլ այնպիսի անձնաւորութիւնից, որին յարդում են բոլոր մարդիկ, և որ իբրև կենդանի օրէնք զարթեցնում է իր, մեղաւորի, խիղճը՝ այն ժամանակ նա ինքն իրան աւելի բարձրացած է զգում քան առաջ և ազատուած այն ճնշումից, որով իր մեղաւոր անցեալն ու իր նմանների արհամարհանքը ծանրանում էին իր վերայ։ Այսօրինակ սէրը կընդունի նա վստահութեամբ, իսկ վստահութիւնը դէպի այն մարդը, որի աչքում ինքն իրան լաւ է զգում, կը ներշնչէ արու-

թիւն և ոյժ լաւ լինելու: Ով իր կեանքով սրբում է մեղքը, կարող է և իր սիրով փրկել մեղաւորին:

(Christliche Welt, 1902. Քարգւ. Յ. սկ.)

ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԵԱՆ ՇՐՋԱՆ

Գլուխ Բ.

ՓԻԼԻՊՊՈՍ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍ ԵՒ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳԶԱԿԱՆ ԴՊՐՈՅՆԵՐ

1635—1655.

Մովսէս Կոթուղիկոսը մահուան մահճում, զիջանելով իր շուրջը հաւաքուած միաբանների և բազմաթիւ այլ վարդապետների թախանձանքին, յայանում է իր ցանկութիւնը՝ ընտրել իրեն յաջորդ Փիլիպպոս եպիսկոպոս Հաղբակեղուն: Մեծ հայրապետի այս ցանկութիւնը ղլուխ է դառնում մի տարի յետոյ. հայ ազգի հեռաւոր անդամները, յարգելով իրենց սիրելի հայրապետի կամքը, թղթերով ընտրում են Փիլիպպոսին, որ և օծուում է 1633 թ. յունուար 13-ին:

Փիլիպպոսը Հաղբակ գաւառի Էրեկան գիւղից էր. 14 տարեկան հասակում գնում է Մեծ-անապատ, բայց այստեղ նորան չեն ընդունում փոքր լինելուն պատճառով. 8 ամիս նա փոնքից դուրս է մնում, մինչև որ Մովսէս վարդապետը արեւմուտքից գալով՝ Սարգիս եպիսկոպոսի յանձնարարութեամբ վերցնում է իւր մօտ իբր աշակերտ: Ապա, № 1488 Յայմաւուրքի յիշատակարանի համաձայն, եւմուս ի ներքոյ ծանր կրօնից և կայեալ ի ճգունս մինչև յարբունս հասակի և ի տիս երիտասարդութեան, և այսուհետեւ բռնաբարեալ ի վարժապետէն իւրմէ ի Մովսիսէ մեծէ, սունու